

Lise Öğrencilerinin İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algısı ile İngilizce Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Prof. Dr. Gürbüz OCAK

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Afyonkarahisar / Türkiye,
gocak@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8568-0364

Şükriye TUNÇ-GÖRKAŞ

İscehisar Mehmet Çakmak Anadolu Lisesi, Afyonkarahisar / Türkiye,
skrytnc@hotmail.com, ORCID: 0009-0003-2004-6305

Dr. Nilda HOCAOĞLU*

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Rektörlük, Afyonkarahisar / Türkiye,
nhocaoglu@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3456-095X

Öz

Bu araştırmada, lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinden yararlanılan araştırmanın örneklemini 226 lise öğrencisi oluşturmuştur. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları orta düzeydedir. Öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasında negatif ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Kadın öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişki anlamlı, negatif ve orta düzeyde bulunmuştur. 18 yaşındaki öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında anlamlı, negatif ve orta düzeyde bir

* Sorumlu Yazar. Tel: +90 272 218 1567

Makale Tarih Bilgisi. Gönderim: 28.12.2024, Kabul: 11.06.2025, Erken Görünüm: Mart, 2026, Basım: Haziran, 2026

ilişki olduğu görülmektedir. İngilizce konuşma pratiği yapan öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında anlamlı, negatif ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre cinsiyet, yaş ve İngilizce konuşma pratiğine sahip olma, İngilizce öz yeterlilik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişkide belirleyici bir role sahiptir.

Anahtar Kelimeler: İngilizce dil becerileri; Öz yeterlik algısı; İngilizce konuşma kaygısı; Lise öğrencileri.

Examining the Relationship Between High School Students' Self-Efficacy Perception of English Language Skills and English-Speaking Anxiety

Abstract

The aim of this research is to examine the relationship between high school students' self-efficacy perceptions of English language skills and their English-speaking anxiety. The sample of the study, which followed a quantitative survey and correlational research design, consisted of 226 high school students. According to the results obtained from the scales employed in this study, high school students' self-efficacy perceptions regarding their English language skills and their levels of English-speaking anxiety were found to be at a moderate level, indicating that their mean scores were positioned around the midpoint of the scale rather than at the lower or higher extremes. In addition, the students' self-efficacy perception of their English language proficiency and English-speaking anxiety were found to be statistically significantly and negatively correlated. In particular, statistically significant, negative moderate relationship was found between the 18-year-old students and the female students' self-efficacy perceptions of English language skills and their English-speaking anxiety. It was also observed that there was a statistically significant, negative weak relationship between the self-efficacy perceptions of students who practice speaking English and their English-speaking anxiety. According to the results, gender, age and English-speaking practice can have a determining role in the relationship between English self-efficacy perception and speaking anxiety.

Keywords: English language skills; Self-efficacy perception; English-speaking anxiety; High school students.

Extended Summary

Purpose

The relationship between self-efficacy perception towards English language skills and English-speaking anxiety is critically important for individuals' language learning processes and performances. The relationship between these two factors sheds light on the development of effective strategies to increase success in language learning or to reduce anxiety that may become an inhibiting factor. Low self-efficacy perception may cause the individual to be afraid of making mistakes and increase speaking anxiety. Speaking anxiety can affect fluent speaking skills and reduce an individual's self-confidence. Individuals with low self-efficacy perception may feel this anxiety more intensely and avoid speaking practice. Individuals with high self-efficacy perception may show a more positive attitude by accepting that making mistakes is a part of learning. On the other hand, when anxiety is high, individuals may perceive language learning as a social threat and may avoid communicating. In conclusion, the relationship between self-efficacy perception towards English language skills and English-speaking anxiety is an issue that needs to be addressed carefully to make the language learning process more effective and efficient. Therefore, this study examined the relationship between high school students' perception of self-efficacy towards English language skills and English-speaking anxiety.

Method

In accordance with the research problem, this study adopted a quantitative survey and correlational research design. With such a design, the extent of a relationship(s) between two or more variables is revealed (Karasar, 2009). The independent variable in this study was self-efficacy perception towards English language skills while the dependent variable was English-speaking anxiety. In this study, the relationship between high school students' perception of self-efficacy towards English language skills and English-speaking anxiety was examined.

Results

According to the results obtained from the scales employed in this study, high school students' self-efficacy perceptions of English language skills and English-speaking anxiety were at a medium level. In addition, the students' English self-efficacy was strongly related to their English language proficiency. No statistically significant differences were found between male

and female students in terms of their self-efficacy perceptions of English language skills and their English-speaking anxiety levels. Age did not have a statistically significant effect on high school students' self-efficacy perceptions of English language skills; however, mean self-efficacy scores showed a gradual increase with age. In contrast, English-speaking anxiety differed significantly across age groups. Specifically, 14-year-old students reported significantly higher levels of speaking anxiety compared to 16-year-old students, indicating that age was a significant factor in explaining differences in anxiety levels. The findings revealed that grade level had a statistically significant effect on high school students' self-efficacy perceptions regarding their English language skills. Self-efficacy levels differed significantly across grade levels, with 12th grade students reporting significantly higher self-efficacy perceptions than 9th grade students. However, no statistically significant differences were found among grade levels in terms of students' English-speaking anxiety.

Discussion

As stated by Lian and Budin (2014), difficulty in public speaking, listening, or understanding a spoken dialogue can arise from communication anxiety. Communication-related anxiety, particularly that which arises during foreign language learning, can be devastating to many students. In the qualitative study of Duman et al. (2017), it was determined that more than half of the students had foreign language speaking anxiety. This type of anxiety in learning a foreign language stems from students' knowledge that they will have difficulty understanding others and making themselves understood. Students who experience communication anxiety choose to remain silent in English classes, which can hamper their English-speaking development overall.

Rahimi and Abedini (2009) stated that English listening comprehension self-efficacy is significantly related to English listening proficiency. Additionally, Brady-Amoon and Fuertes (2011) suggested that self-efficacy is an important predictor of academic performance. Students with lower English self-efficacy exhibited lower levels of self-regulated learning strategies. On the other hand, students with high English self-efficacy have more self-regulated learning strategies (Kim et al., 2015).

In parallel with the results of this study, there are studies indicating a negative relationship between self-efficacy and anxiety (Cheng, 2001; Erkan and Saban, 2011; Mills, Pajares and Herron, 2006; Noghabi, 2012; Tsai,

2013), while there are also studies claiming a positive relationship (Çubukçu, 2008; Orakçı et al., 2019; Tuncer and Doğan, 2015). Considering the positive aspects of anxiety for the individual (for example, if a person's anxiety level is high, working harder may positively affect their performance, see Brown (2000), a positive relationship may be expected between self-efficacy perception and English-speaking anxiety. On the other hand, undue pressure, fear, and subsequent anxiety may negatively affect performance (Sakka, 2016). In such cases, it is expected that there may be a negative relationship between self-efficacy perception and English-speaking anxiety, as shown in this study.

Conclusion

According to the results of this research, there is a statistically significant, negative moderate relationship between high school students' English self-efficacy perceptions and their English-speaking anxiety. To increase high school students' perceptions of English self-efficacy, it is necessary to first ensure that they practice the language in a safe and supportive learning environment. Teachers can help by providing students with more opportunities to interact in safe groups where they feel comfortable. As students' practice increases with the proper support, their English-speaking anxiety should also improve. Methods to increase self-efficacy, such as supporting students' self-confidence through active participation and small achievements, and additional techniques to reduce speaking anxiety can be crucial to more effective language learning for high school students learning English as a foreign language.

Giriş

Dil, insanın kendini ifade etmek için kullandığı en etkili iletişim aracıdır. Kendi topluluğu içinde ana dil becerilerini kullanmanın yanı sıra farklı ve yabancı dil bilmenin de gerekliliği önem kazanmıştır. Günümüzde teknoloji, edebiyat, sanat ve bilim gibi birçok alanda yaşanan hızlı gelişmeler yabancı dilin önemini ön plana çıkarmakta ve yabancı dil öğrenimi ve öğretimine yönelik çabalar sürekli artmaktadır. Yabancı dilin öğretilmesi, dünyanın gelişmelerini yakından takip etme ihtiyacı sebebiyle zorunlu hale gelmiştir. Günümüz dünyasına uyum sağlayabilen birey, aynı zamanda en az bir yabancı dili etkili biçimde kullanabilen birey olarak değerlendirilebilir (Aktaş ve İşigüzel, 2013). Toplumların değişen dünyaya uyum sağlayabilmeleri, eğitim ortamlarında mümkün hale gelmektedir. Yaşanan bu değişimler ve gelişmeler öğretim programlarına yansıtılmalıdır. Yabancı dil öğretim programlarının hedeflerine

ulaşmasında ve istenen başarı düzeyine erişilmesinde bilişsel unsurlar kadar tutum, motivasyon ve öz yeterlik inancı gibi duyuşsal unsurların da önemli olduğu vurgulanmaktadır (McLaren ve Madrid, 2004; Yanar ve Bümen, 2012). Olumsuz tutuma sahip, içsel motivasyonu yetersiz ve öz yeterlik inancı düşük bireylerin öğrenmeleri üzerinde bu değişkenlerin olumsuz etkileri olacağı düşünülmektedir.

Farklı dilleri konuşan insanların birbiriyle etkileşiminin fazla olması, konuşulan dil üzerinde sadece okuma ve yazma becerilerinin yeterli olmadığını, dinleme ve konuşma becerilerinin de aktif olarak kullanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bir dilin aktif kullanılması demek dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin kazanılmış olması demektir. Küresel ölçekte artan etkileşim, özellikle konuşma becerisinin diğer dil becerilerine kıyasla daha da önem kazanmasına neden olmuştur. Konuşma becerisi, diğer becerilere kıyasla daha fazla aktif katılım gerektirir. Eğitim alanında ise öğrencilere yabancı dili öğretirken üzerinde fazlaca durulan konuşma becerisinin gelişimi, öz yeterlik algısı yüksek olan öğrencilerde daha rahat gözlemlenebiliyorken öz yeterlik algısı düşük öğrencilerde konuşma esnasında kaygıyı da beraberinde getirmektedir.

Öz yeterlik, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebilme kapasitesine ilişkin kendi yeterliğine dair inancı ya da değerlendirmesi olarak tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle öz yeterlik, bireyin karşılaşabileceği güçlükler karşısında bu durumların üstesinden gelip gelemeyeceğine yönelik kendisine dair geliştirdiği inanç ve yargıları ifade etmektedir (Senemoğlu, 2015). Dil becerilerinde yeterlik ise bireyin yabancı dil öğrenirken sergileyeceği irade, güç durumlar ile başa çıkabilme becerisi ve kendi yeterliliklerini performansa dönüştürebileceğine olan inancı demektir. İngilizce öz yeterliği, bireyin İngilizce dilini başkalarıyla iletişim kurmak, İngilizce konuşulanları anlamak, materyalleri okumak ve İngilizce yazmak için kullanma becerisine olan inancı veya güveni olarak tanımlanabilir (Wang ve ark., 2018). İngilizce öğrenirken dört beceriyi yapabildiğini fark etme ve bu beceriler kazanıldığında bireyde oluşan özgüven çok önemlidir. Bu özgüven sayesinde becerilerden biri olan konuşma esnasında öğrenci kaygılanmadan rahat davranabilmektedir. Fakat öğrencinin yabancı dil becerilerinde yetersiz olduğunu hissetmesi, öz yeterlik algısını da düşürmekte ve konuşmada kaygıyı beraberinde getirmektedir.

Yabancı dil öğreniminde başarıyı etkileyen faktörlerden bir diğeri ise

öğrencilerin yabancı dili konuşurken hissettikleri kaygı düzeyidir. Konuşma, bir dilin diğer beceri alanları ile kıyaslandığında en çok kullanılan ve muhtemelen yabancı dil öğrenirken en güçlük çekilen alanlarından birisidir (Yaman ve Sofu, 2013). İngilizce öğrenirken okuma, dinleme, yazma, konuşma ve dil bilgisi becerileri arasında en çok kaygıya neden olan beceri konuşma becerisidir (Luo, 2014). Kaygı, akademik hayatta gerginlik, endişe ve korku gibi duyguların ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Yabancı dil öğreniminde kaygı kontrol edilmesi zor ve dil öğrenimini güçleştiren bir durumdur (Gas ve Selinker, 2008). Öğrencilerin akademik hayatlarında kaygı hissetmeleri oldukça olağan ve yaygın bir olgudur çünkü belirli bir değerlendirmenin olması kaygıya neden olabilmektedir (Smith ve Schroth, 2014). Konuşma kaygısı, Wilson (2006) tarafından en basit haliyle, dili sözlü olarak kullanırken ortaya çıkan korku hissi olarak tanımlanabilir. Aynı düşünce doğrultusunda Balemir (2009) yabancı dil kaygısını, yabancı dili kullanmada bir çekingenlik hissi olarak ifade etmektedir. Konuşma kaygısı, huzursuzluk, hayal kırıklığı, kendinden şüphe etme, endişe ve kaygı gibi olumsuz duygularla ilişkilidir (El-Sakka, 2016). İngilizce derslerinde öz yeterlik algısının ve bu sebeple oluşan kaygının ideal seviyelerde bulunması öğrencinin faydasıdır. Düşük düzeyde öz yeterlik algısı, yabancı dil öğrenirken performansta düşüklüğe neden olabiliyorken gereğinden fazla olan öz yeterlik algısı ise bazı durumlarda yıkıcı sonuçlara sebep olabilir. Aynı şekilde düşük kaygıya sahip olmak, yabancı dil öğrenirken gereken içsel motivasyonun az olmasına; aşırı kaygı ise öğrenme sürecinde engelleyici bir etkiye sebep olabilir. Bu yüzden, öğretmenlerin derse yönelik öz yeterlik algısı ve öğrencilerin kaygılarını ideal seviyelerde tutabilecek gerekli uygulamaları hayata geçirmeleri gerekir.

İngilizcede öz yeterlik algısı, öz yeterlik inancı ya da sadece öz yeterlik kavramı üzerine çok fazla çalışma (Aykol, 2017; Balcı, 2018; İlbeği ve Çelikköz, 2020; Kanadlı ve Bağçeci, 2015; Karafil ve Arı, 2016; Liu ve Liu, 2024; Ocak ve Akkaş-Baysal, 2016; Saleem ve ark., 2018; Sevimbay, 2016; Shi, 2018; Truong ve Wang, 2019; Wang ve ark., 2018; Xu ve ark., 2022; Zorlu ve Ünver, 2022) olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, alan yazında yabancı dil öğrenme kaygısına dair araştırmaların (Aydoğdu, 2014; Burgucu, 2011; Cui, 2011; Çakıcı, 2015; Çimen, 2011; Duman ve ark., 2017; Gülözer, 2010; Husain ve ark., 2011; Kozikoğlu ve Kanat, 2018; Köse, 2005; Liu ve Chen, 2015; Lou, 2014; Smith ve Schroth, 2014; Şener, 2018; Topçu ve Güney, 2023) da yer aldığı görülmektedir. Ancak İngilizce öz yeterlik algıları ve öğrenme kaygılarını inceleyen çalışmaların (Anyadubalu, 2010; Çetintaş ve Berkant, 2021;

Kurt, 2021; Tuncer ve Akmençe, 2019) sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Çalışmaları incelediğimizde İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ve İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların daha az olduğu görülmektedir. Bu sebeple çalışmanın İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ve İngilizce konuşma kaygısı değişkenlerinin birlikte ele alınması açısından alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişki, bireylerin dil öğrenme süreçleri ve performansları açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu iki faktör arasındaki ilişki, dil öğreniminde başarıyı artırmak veya engelleyici bir unsur haline gelebilecek kaygıyı azaltmak için etkili stratejiler geliştirilmesine ışık tutar. Düşük öz yeterlik algısı ise kişinin hata yapmaktan korkmasına ve konuşma kaygısının artmasına neden olabilir. Konuşma kaygısı, akıcı konuşma becerisini etkileyebilir ve bireyin özgüvenini azaltabilir. Öz yeterlik algısı düşük bireyler, bu kaygıyı daha yoğun hissedebilir ve konuşma pratiğinden kaçınabilir. Öz yeterlik algısı yüksek bireyler, hata yapmanın öğrenmenin bir parçası olduğunu kabul ederek daha olumlu bir tutum sergileyebilir. Öte yandan kaygının yüksek olduğu durumlarda bireyler, dil öğrenimini sosyal bir tehdit olarak algılayabilir ve iletişim kurmaktan çekinebilir. Sonuç olarak İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişki, dil öğrenme sürecinin daha etkili ve verimli hale getirilmesi için dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Bu konuda yapılacak çalışmalar, bireylerin dil öğrenme sürecine olan yaklaşımlarını ve başarılarını olumlu yönde etkileyebilir. Bu nedenle, bu çalışmada lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt problemler incelenmiştir.

Alt Problemler

1. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının dağılımı nasıldır?
2. Lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygı düzeylerinin dağılımı nasıldır?
3. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları;

- a. Cinsiyete göre,
  - b. Yaşa göre,
  - c. Sınıf düzeyine göre,
  - d. İngilizce konuşma pratiği yapmalarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları arasında,
- a. Cinsiyet gruplarında,
  - b. Yaş gruplarında,
  - c. Sınıf düzeyleri gruplarında,
  - d. İngilizce konuşma pratiği yapma durumlarına göre anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

Yöntem

Bu çalışmada, araştırmanın problemine uygun olarak nicel yöntemlerden biri olan ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. İlişkisel tarama modellerinde iki ya da daha fazla değişken arasında var olan değişimin ilişki derecesi ortaya konur (Karasar, 2009). Bu çalışmada bağımsız değişken İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı iken İngilizce konuşma kaygısı ise bağımlı değişkendir. Ayrıca öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, yaşları ve İngilizce konuşma pratiğinin olup olmaması değişkenleri açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Bu çalışmada lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreninde, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar'ın İncehisar ilçesindeki bir Anadolu lisesinde öğrenim görmekte olan 9, 10, 11 ve 12. sınıflarındaki 350 öğrenci yer almaktadır. Örneklem olarak bu evrenden en az 224 öğrencinin seçilmesi gerektiği hesaplanmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, araştırmacıya veri toplamada, kendisine en yakın örnekleme seçmesi nedeniyle pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmanın Afyon Kocatepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınan 17.01.2024 tarih ve 242283 sayılı etik kurul

izni mevcuttur. Çalışmaya katkıda bulunan katılımcıların demografik özelliklerine ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	Gruplar	F	%
Cinsiyet	Kadın	160	70.8
	Erkek	66	29.2
	Toplam	226	100
Yaş	14	22	9.7
	15	51	22.6
	16	61	27
	17	79	35
	18	13	5.8
	Toplam	226	100
Sınıf Düzeyi	9.sınıf	17	7.5
	10.sınıf	59	26.1
	11.sınıf	55	24.3
	12.sınıf	95	42
	Toplam	226	100
İngilizce Yeterlik Seviyesi	A1-A2 Başlangıç	132	58.4
	B1-B2 Orta	91	40.3
	C1-C2 Gelişmiş	3	1.3
	Toplam	226	100
İngilizce Konuşma Pratiği	Evet	109	48.2
	Hayır	117	51.8
	Toplam	226	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak “Demografik Bilgiler Formu”, “İngilizce Dil Becerileri Öz Yeterlik Ölçeği” ve “İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır.

Demografik Bilgiler Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgiler formu, öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, İngilizce yeterlik seviyesi ve İngilizce konuşma pratiği yapabilecek ortama sahip olma durumları gibi kişisel özellikleri ile ilgili bilgileri içermektedir.

İngilizce Dil Becerileri Öz Yeterlik Ölçeği

Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarını tespit etmek amacıyla öğrencilere İngilizce dil becerileri öz yeterlik ölçeği uygulanmıştır. İngilizce dil becerileri öz yeterlik ölçeği Ocak ve arkadaşları (2022) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli likert ölçeği olup toplam dört faktör (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) ve 20 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin güvenilirlik derecesini belirten Cronbach alfa katsayısı 0.917'dir. Bu değer 0.7'nin üzerinde olduğu için ölçeğin güvenilirlik katsayısı yüksektir. Doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum değerleri karşılaştırıldığında ölçek maddelerinin dört alt boyutu ve ölçeğin tamamı ile ilgili kurulan modeli doğruladığı görülmektedir.

İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği

Lise öğrencilerinin İngilizce konuşurken yaşadıkları kaygıları belirlemek amacıyla öğrencilere geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış bir İngilizce konuşma kaygısı ölçeği uygulanmıştır. Ölçek, Orakçı (2018) tarafından geliştirilmiştir ve beşli likert ölçeği olup toplam iki faktör, 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik derecesini belirten Cronbach alfa katsayısı 0.854'tür. Madde toplam korelasyon değerleri 0.387-0.794 arasındadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda belirlenen uyum indekslerine göre İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği'nin iki boyutlu yapısı doğrulanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmanın verileri 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar ilinin İncehisar ilçesinde bulunan bir Anadolu Lisesinde öğrenim gören 226 öğrenciden toplanmıştır. Öncelikle öğrencilere ölçeklerin kullanım amaçları anlatılmış ve soruların nasıl cevaplanacağı hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Ayrıca öğrencilere bütün sorulara cevap vermeleri önerilmiştir. Dolandırulan formlarda birden fazla işaretlenmiş seçenek tespit edilmemiş ve formların tamamı geçerli sayılmıştır. Verilerin analizlerinin yapılabilmesi amacıyla bilgisayar paket programına veri girişleri gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir (Pallant, 2020). Bu incelemeler neticesinde verilerin her bir ölçek ve değişken için normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin analizlerde Tabachnick ve Fidell (2013)'ün belirttiği +1.5 ile -1.5 değerler dikkate alınmıştır. Bu sebeple, analizlerde parametrik testler tercih edilmiştir. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygılarının cinsiyet ve sınıf gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar t-testinden yararlanılmıştır. İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygılarının yaş ve İngilizce konuşma pratiği imkânının olup olmaması değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA)

yararlanılmıştır. ANOVA testini uygulamadan önce grupların varyanslarının homojen olup olmadığını tespit etmek amacıyla Levene's testi yapılmış ve varyansların homojen olduğuna karar verilmiştir ($p>0.05$). Son olarak öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile konuşma kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Pearson Korelasyon analizi sonucunda 0-30 arası düşük düzeyde ilişki, .31-.70 arası orta düzeyde ilişki ve .71-1 arası yüksek düzeyde ilişki olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2018).

İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algısı ölçeği ile İngilizce konuşma kaygısı ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının karşılık geldikleri puan aralıkları, Tekin (1996) tarafından belirlenen “Aralık Genişliği=(Dizi Genişliği)/(Yapılacak Grup Sayısı)” formülü ile hesaplanmış ve puan aralıkları Tablo 2’de verilmiştir. Bu puan aralıklarına göre analizler yorumlanmıştır.

Tablo 2. Ölçeklerin Puan Ortalamalarının Yorumlanmasında Kullanılan Puan Aralıkları

Öz Yeterlik Ölçeği	Konuşma Kaygısı Ölçeği	Puanlar	Puan Aralıkları
Kesinlikle katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	1	1.00-1.80
Katılmıyorum	Katılmıyorum	2	1.81-2.60
Kararsızım	Kararsızım	3	2.61-3.40
Katılıyorum	Katılıyorum	4	3.41-4.20
Kesinlikle katılıyorum	Tamamen katılıyorum	5	4.21-5.00

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarına ve İngilizce konuşma kaygılarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırmaya ait bulgular, alt problemler dikkate alınarak sırasıyla tablolar halinde verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının dağılımı nasıldır?” alt problemine yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 3’te her bir maddenin frekans, ortalama ve standart sapması ile birlikte yer almaktadır.

Tablo 3. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Ölçeğine Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde ve Ortalama Dağılımları

Madde		5	4	3	2	1	x	SS	Düzye
1.Okuduğum metinlerin anlama sorularını cevaplayabilirim.	f	10	83	104	16	13	3.27	.88	Kararsızım
	%	5.8	34.8	30	5.1	5.4			
2.Okuduğum metnin ana fikrini yazabilirim.	f	9	50	90	57	20	2.87	.98	Kararsızım
	%	4	22.1	39.8	25.2	8.8			
3.Okuduğum bir metne uygun bir başlık yazabilirim.	f	16	103	63	30	14	3.34	1.00	Kararsızım
	%	7.1	45.6	27.9	13.3	6.2			
4.Okuduğum bir metne ait doğru/yanlış şeklinde verilen soruları doğru cevaplayabilirim.	f	41	133	36	7	9	3.84	.89	Katılıyorum
	%	18.1	58.8	15.9	3.1	4.0			
5.Okuduğum bir metne ait çoktan seçmeli sorulara doğru cevap verebilirim.	f	18	109	72	19	8	3.49	.89	Katılıyorum
	%	8.0	48.2	31.9	8.4	3.5			
6.Karşıdaki kişinin ne söylediğini tekrar dinlemeden anlayabilirim.	f	9	39	93	60	25	2.77	.99	Kararsızım
	%	4.0	17.3	41.2	26.5	11.1			
7.Dinlediğim bir şarkının sözlerini anlayabilirim.	f	12	51	89	56	18	2.92	1.00	Kararsızım
	%	5.3	22.6	39.4	24.8	8.0			
8.İzlediğim bir videoda geçen diyalogları anlayabilirim.	f	10	69	92	44	11	3.10	.93	Kararsızım
	%	4.4	30.5	40.7	19.5	4.9			
9.Derslerimde dinleme parçalarını anlayabilirim.	f	17	82	80	38	9	3.27	.96	Kararsızım
	%	7.5	36.3	35.4	16.8	4			
10.İzlediğim İngilizce bir filmdeki konuşmaları anlarım.	f	6	49	84	66	21	2.79	.97	Kararsızım
	%	2.7	21.7	37.2	29.2	9.3			
11.İngilizce bir dinleme parçasını içinde anlamını bilmediğim bir kelime olsa bile anlarım.	f	6	31	63	92	34	2.48	.99	Katılmıyorum
	%	2.7	13.7	27.9	40.7	15			
12.İngilizce şarkı söyleyebilirim.	f	16	67	63	51	29	2.96	1.15	Kararsızım
	%	7.1	29.6	27.9	22.6	12.8			
13.Sınıf düzeyime uygun olarak derslerde öğrendiklerimi arkadaşlarıma İngilizce anlatabilirim.	f	12	38	66	73	37	2.62	1.10	Kararsızım
	%	5.3	16.8	29.2	32.3	16.4			
14.İngilizce yol tarifi yapabilirim.	f	13	54	76	55	28	2.86	1.09	Kararsızım
	%	5.8	23.9	33.6	24.3	12.4			
15.Telefonda/çevrim içi görüşmelerde İngilizce konuşabilirim.	f	5	33	72	75	41	2.50	1.02	Katılmıyorum
	%	2.2	14.6	31.9	33.2	18.1			
16.Dinlediğim bir metne ait sorulara konuşarak cevap verebilirim.	f	7	52	85	55	27	2.81	1.02	Kararsızım
	%	3.1	23	37.6	24.3	11.9			
17.Cep telefonumu ve bilgisayarımı İngilizce olarak kullanabilirim.	f	11	65	64	48	38	2.84	1.16	Kararsızım
	%	4.9	28.8	28.3	21.2	16.8			
18.Belirli bir konuda yardım almadan birkaç paragraflık İngilizce bir metin yazabilirim.	f	14	41	64	63	44	2.64	1.16	Kararsızım
	%	6.2	18.1	28.3	27.9	19.5			
19.Sosyal medya hesaplarımı İngilizce olarak kullanabilirim.	f	18	62	57	59	30	2.91	1.17	Kararsızım
	%	8	27.4	25.2	26.1	13.3			
20.Çevrim içi oyunlarda İngilizce yazılabılırım.	f	21	52	68	57	28	2.92	1.16	Kararsızım
	%	9.3	23	30.1	25.2	12.4			

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin “Kararsızım” maddesini daha çok

işaretledikleri görülmektedir. “Okuduğum bir metne ait doğru/yanlış şeklinde verilen soruları doğru cevaplayabilirim” maddesi, 3.84 ortalama ile öğrencilerin en fazla katıldığı madde olmuştur. Telefonda/çevrim içi görüşmelerde İngilizce konuşabilirim” maddesi, 2.50 ortalama ile öğrencilerin en az katıldığı madde olmuştur.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygı düzeylerinin dağılımı nasıldır?” alt problemine yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 4’te her bir maddenin frekans, ortalama ve standart sapması ile birlikte verilmektedir.

Tablo 4. Lise Öğrencilerinin İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeğine Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde ve Ortalama Dağılımları

Madde		5	4	3	2	1	$\bar{x}$	SS	Düzyey
1.Yabancı birisiyle İngilizce bir şeyler konuşmayı seviyorum.	f	17	55	65	48	41	2.82	1.20	Kararsızım
	%	7.5	24.3	28.8	21.2	18.1			
2.İngilizce dersinde, hazırlık yapmadan konuşmak zorunda olduğumda çok kaygılanırım.	f	47	84	45	29	21	3.47	1.21	Katılıyorum
	%	20.8	37.2	19.9	12.8	9.3			
3.İngilizce dersinde konuşurken kendime güvenirim.	f	15	61	79	36	35	2.93	1.14	Kararsızım
	%	6.6	27	35	15.9	15.5			
4.İngilizce konuşurken diğer öğrencilerin beni anlamayacağımdan endişe duyarım.	f	22	80	40	57	27	3.06	1.21	Kararsızım
	%	9.7	35.4	17.7	25.2	11.9			
5.İngilizce konuşurken tedirgin olurum.	f	35	83	51	43	14	3.36	1.14	Kararsızım
	%	15.5	36.7	22.6	19.0	6.2			
6.İngilizce dersinde herhangi bir konu hakkında konuşmam gerektiğinde kendimden emin olamam.	f	28	70	69	42	17	3.22	1.11	Kararsızım
	%	12.4	31	30.5	18.6	7.5			
7.İngilizce konuşurken diğer öğrencilerin bana güleceklerinden kaygı duyarım.	f	32	53	43	67	31	2.95	1.28	Kararsızım
	%	14.2	23.5	19.0	29.6	13.7			
8.Diğer öğrencilerin İngilizceyi benden daha iyi konuştuğunu düşünürüm.	f	21	66	62	49	28	3.01	1.17	Kararsızım
	%	9.3	29.2	27.4	21.7	12.4			
9.Diğer öğrencilerin önünde İngilizce konuşma konusunda kendime güvenirim.	f	9	50	83	51	33	2.78	1.07	Kararsızım
	%	4	22.1	36.7	22.6	14.6			
10.İngilizce konuşurken, ana dilden İngilizce diline kelimeleri tek tek tercüme ettiğimde kendimi tedirgin hissedirim.	f	20	49	70	69	18	2.93	1.09	Kararsızım
	%	8.8	21.7	31	30.5	8			
11.İngilizce dersinde sorulan sorulara gö-nüllü olarak cevap vermek beni utandırır.	f	21	42	52	70	41	2.70	1.22	Kararsızım
	%	9.3	18.6	23	31	18.1			
12.İngilizce dersinde konuşurken hata yapmaktan korkarım.	f	27	62	54	56	27	3.03	1.21	Kararsızım
	%	11.9	27.4	23.9	24.8	11.9			
13.Öğretmenin İngilizce olarak ne dediğini anlamadığım zaman kendimi tedirgin hissedirim.	f	23	68	46	61	28	2.99	1.21	Kararsızım
	%	10.2	30.1	20.4	27	12.4			
14.İngilizce öğretmeni bana sorular sorduğunda, kendimi gergin hissedirim.	f	27	81	43	53	22	3.17	1.19	Kararsızım
	%	11.9	35.8	19.0	23.5	9.7			

15.İngilizce konuşma yaparken korku içinde olurum.	f	24	57	57	66	22	2.98	1.16	Kararsızım
	%	10.6	25.2	25.2	29.2	9.7			
16.İngilizce konuşurken kelimeleri yanlış telaffuz edeceğim diye kaygı duyuyorum.	f	31	64	46	55	30	3.05	1.26	Kararsızım
	%	13.7	28.3	20.4	24.3	13.3			

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin “Kararsızım” maddesini daha çok işaretledikleri görülmektedir. “İngilizce dersinde, hazırlık yapmadan konuşmak zorunda olduğumda çok kaygılanırım.” maddesi 84 öğrenci tarafından ‘Katılıyorum’ olarak işaretlenmiş ve maddelerin ortalama değerine bakıldığında en yüksek madde 3.47 ortalama ile bu madde olmuştur. 2.70 ortalama ile öğrencilerin en az katıldığı madde ise 11. madde olan “İngilizce dersinde sorulan sorulara gönüllü olarak cevap vermek beni utandırır.” maddesi olmuştur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

a. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine yönelik olarak t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5’te sunulmaktadır.

Tablo 5. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ve İngilizce Konuşma Kaygısının Cinsiyete Göre Farklılığın Belirlenmesine Yönelik t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	df	t	p
Öz Yeterlik Algısı	Kadın	160	59.25	12.39	224	.12	.312
	Erkek	66	59.01	14.04			
Konuşma Kaygısı	Kadın	160	49.36	9.80	224	2.03	.160
	Erkek	66	46.22	12.16			

Tablo 5’e göre lise öğrencilerinin toplam puanları üzerinden cinsiyet gruplarına göre İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları incelendiğinde bu algının cinsiyet gruplarında ($t=.128$, $p=.312$; $p>0.05$) anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna erişilmiştir. Lise öğrencilerinin konuşma kaygısının cinsiyet açısından ise ($t=2.032$, $p=.160$; $p>0.05$) yine anlamlı bir farklılık göstermediğine ulaşılmıştır. Kadın ve erkek öğrencilerin İngilizce öz yeterlik algılarının ortalamaları birbirine yakındır. Ancak İngilizce konuşma kaygıları bakımından kadın öğrencilerin ortalaması daha yüksek çıkmıştır.

b. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin olarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ve İngilizce Konuşma Kaygısının Yaşa Göre Farklılığın Belirlenmesine Yönelik ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	SS	F	<i>p</i>	Farkın Kaynağı
Öz yeterlik Algısı	14	22	52.81	14.57	1.898	.069	
	15	51	59.05	11.31			
	16	61	58.77	13.27			
	17	79	60.89	12.82			
	18	13	62.00	12.05			
Konuşma Kaygısı	14	22	53.68	8.86	2.749	.029*	1 ile 3
	15	51	48.66	10.46			
	16	61	46.14	11.12			
	17	79	47.89	9.71			
	18	13	52.84	13.70			

* $p < 0.05$

Tablo 6’da görüldüğü üzere lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları arasında yaşa göre anlamlı farklılık ($p=.069$; $p>0.05$) bulunmamıştır. Fakat ortalamalar incelendiğinde 18 yaşındaki öğrencilerin ortalamalarının diğer yaş gruplarından daha fazla olduğu görülmektedir. 14 yaşındaki öğrencilerin İngilizce öz yeterlik ortalamaları ise diğer yaş gruplarına göre daha düşüktür. Lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygıları arasında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık ($p=.029$; $p<0.05$) bulunmaktadır. Bu farkın hangi gruplar arasında var olduğunu belirlemek için Tukey testi uygulanmıştır. Buna göre, 16 yaşındaki öğrencilerin 14 yaşındaki lise öğrencilerine göre İngilizce konuşma kaygıları düşüktür.

c. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine yönelik olarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7’ye göre, lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık ($p=.003$; $p<0.05$) bulunmuştur. Bu farkın hangi gruplar arasında var olduğunu tespit etmek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır. Buna göre, 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ile 12. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları düşüktür. Ancak İngilizce konuşma

kaygıları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık ($p=.757$; $p>0.05$) bulunmamaktadır. Sınıfların ortalamaları incelendiğinde 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin İngilizce konuşma kaygıları diğer sınıflara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ve İngilizce Konuşma Kaygısının Sınıf Düzeyine Göre Farklılığın Belirlenmesine Yönelik ANOVA Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	F	p	Farkın Kaynağı
Öz Yeterlik Algısı	9. sınıf	17	51.52	15.60	4.42	0.003*	1 ile 4
	10. sınıf	59	60.49	10.94			
	11. sınıf	55	56.12	13.44			
	12. sınıf	95	61.51	12.44			
Konuşma Kaygısı	9. sınıf	17	52.00	9.35	1.55	.757	
	10. sınıf	59	49.18	11.36			
	11. sınıf	55	46.21	9.80			
	12. sınıf	95	48.64	10.70			

* $p<0.05$; (1: 9.sınıf, 2: 10.sınıf, 3: 11.sınıf, 4: 12.sınıf)

d. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları İngilizce konuşma pratiği yapmalarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine yönelik olarak t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Lise Öğrencilerinin İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ve İngilizce Konuşma Kaygılarının İngilizce Konuşma Pratiği Yapmalarına Göre Farklılığın Belirlenmesine İlişkin t Testi Sonuçları

	Pratik	N	X	SS	df	T	p
Öz Yeterlik algısı	Evet	109	63.26	12.12	224	4.822	.642
	Hayır	117	55.38	12.41			
Konuşma kaygısı	Evet	109	47.30	9.49	224	-1.568	-.209
	Hayır	117	49.51	11.50			

Tablo 8’e göre lise öğrencilerinin toplam puanlar üzerinden pratik yapma imkanına sahip olma durumuna göre İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları incelendiğinde bu algının cinsiyet gruplarında ($t=4.822$, $p=.642$; $p>0.05$) anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna erişilmiştir. Lise öğrencilerinin konuşma kaygısının cinsiyet açısından ise ($t=-1.568$, $p=-.209$; $p>0.05$) yine anlamlı bir farklılık göstermediğine ulaşılmıştır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik

algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" alt problemine yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. İngilizce Öz Yeterlik Algısı ve İngilizce Konuşma Kaygısı Arasındaki İlişki

Ölçekler	Konuşma Kaygısı		
	r	p	N
Öz Yeterlik Algısı	-.116	.041	226

* $p < 0.05$

Tablo 9'a göre, öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre, Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($r = -.116$, $p = .000$) negatif yönde ($p < 0.041$) düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

a. "Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında cinsiyet gruplarında anlamlı bir ilişki var mıdır?" alt problemine yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Lise Öğrencilerinin Cinsiyet Gruplarında İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile İngilizce Konuşma Kaygıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon

Ölçek	Cinsiyet	Konuşma Kaygısı	
Öz Yeterlik Algısı	Kadın	r	-.317
		p	.000*
		N	160
	Erkek	r	.227
		p	.067
		N	66

* $p < 0.05$

Tablo 10 incelendiğinde kadın lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p = .000$; $r = -.317$) anlamlı, negatif ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p = .067$; $p > 0.05$) anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

b. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında yaş gruplarında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Lise Öğrencilerinin Yaş Gruplarında İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile İngilizce Konuşma Kaygıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon

Ölçek	Yaş Grubu	Konuşma Kaygısı	
Öz Yeterlik Algısı	14 yaş grubu	r	-.180
		p	.424
		N	22
	15 yaş grubu	r	-.189
		p	.185
		N	51
	16 yaş grubu	r	.157
		p	.228
		N	61
	17 yaş grubu	r	-.176
		p	.121
		N	79
	18 yaş grubu	r	-.532
		p	.031*
		N	13

* $p < 0.05$

Tablo 11 incelendiğinde farklı yaş gruplarındaki (14 yaş ile 17 yaş arası) lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p > 0.05$) anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Ancak 18 yaşındaki lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p = .031$; $r = -.532$) anlamlı, negatif ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir.

c. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında sınıf düzeyleri gruplarında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde 12. sınıf lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p = .003$; $r = -.304$) anlamlı, negatif ve orta düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ancak, 9, 10 ve 11. sınıf lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine

yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p>0.05$) anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

Tablo 12. Lise Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi Gruplarında İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile İngilizce Konuşma Kaygıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon

Ölçek	Sınıf Düzeyi	Konuşma Kaygısı	
Öz Yeterlik Algısı	9.sınıf	r	-.304
		p	.236
		N	17
	10.sınıf	r	-.046
		p	.730
		N	59
	11.sınıf	r	.178
		p	.193
		N	55
	12.sınıf	r	-.304
		p	.003*
		N	95

* $p<0.05$

d. “Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında, İngilizce konuşma pratiği yapma durumlarına göre anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Lise Öğrencilerinin İngilizce Konuşma Pratiği Durumlarına Göre İngilizce Dil Becerilerine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile İngilizce Konuşma Kaygıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon

Ölçek	Pratik Yapma Durumu	Konuşma Kaygısı	
Öz Yeterlik Algısı	Evet	r	-.179
		p	.031*
		N	109
	Hayır	r	-0.22
		p	.408
		N	117

* $p<0.05$

Tablo 13’te İngilizce konuşma pratiği yapan lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p=.031$; $r=-.179$) anlamlı, negatif ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak, İngilizce konuşma pratiği yapmayan lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında ($p>0.05$) anlamlı bir ilişkinin olmadığı

görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, 226 lise öğrencisinin öz yeterlik algıları ve kaygı düzeyleri belirlenmiş, bu iki değişken arasındaki ilişki incelenmiş ve değişkenler üzerinde cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve İngilizce konuşma pratiğine sahip olma durumları açısından gruplar arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve İngilizce konuşma kaygıları orta düzeydedir. Duman ve arkadaşlarının (2017) nitel çalışmasında ise öğrencilerin yarısından fazlasının yabancı dilde konuşma kaygısı taşıdıkları saptanmıştır. Öğrencilerin İngilizce konuşma kaygılarının altında yatan birden fazla faktör bulunabilir. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir: yanlış yapma korkusu, başkalarının önünde küçük düşme endişesi, özgüven eksikliği vb. Lian ve Budin'in (2014) çalışmasında da ifade edildiği gibi topluluk önünde konuşma, dinleme veya konuşulan bir diyalogu anlamada zorluk iletişim kaygısından kaynaklanır. İkinci bir dil öğrenmede bu tür kaygı, öğrencilerin başkalarını anlamada ve kendilerini anlaşılır kılmada zorluk çekecekleri yönündeki kişisel bilgilerinden kaynaklanır. İletişim kaygısı yaşayan öğrenciler, İngilizce derslerinde sessiz kalmayı seçerler. Yabancı dilde konuşma kaygısını azaltabilmek için öğretmenlerin kaygı düzeyi düşük olan bir sınıf ortamı oluşturmaları gerekmektedir. Aynı zamanda motivasyon düzeylerini artıran ve bunun yanında kaygı düzeylerini azaltan birtakım stratejilerden yararlanmaları sınıf ortamında kaygı düzeyini azaltmada yararlı olacaktır.

Öğrencilerin İngilizce öz yeterlikleri, İngilizce dil yeterlilikleriyle güçlü bir şekilde ilişkilidir. Rahimi ve Abedini (2009) İngilizce dinlediğini anlama öz yeterliliğinin İngilizce dinleme yeterliliğiyle önemli ölçüde ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Brady-Amoon ve Fuertes (2011) öz yeterliliğin akademik performansın önemli bir yordayıcısı olduğunu ileri sürmüşlerdir. İngilizce öz yeterliği düşük olan öğrenciler, daha düşük düzeyde öz-düzenleyici öğrenme stratejileri sergilemiştir. Öte yandan, İngilizce öz yeterliği yüksek olan öğrenciler daha fazla öz-düzenlemeli öğrenme stratejilerine sahiptir (Kim ve ark., 2015). Tuncer ve Tanaş (2011), özyeterliliğin yapılandırıcı ve öğrenen merkezli eğitim yaklaşımlarını etkileyen önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Yabancı dil öğretiminin etkili olabilmesi için

öğrencilerde öz yeterlik inancını geliştirmek gerekir. Başarıya ulaşmada öncelikle kendine inanmak ve gerekli çabayı göstermek önemlidir (Arslan, 2012). Bu nedenle, İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive edici, eğlencere öğretmeyi hedefleyen öğretim yöntemlerinden faydalanmaları gereklidir.

Bu araştırmanın bir diğer sonucuna göre, lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarında cinsiyetin belirleyici bir etkisi yoktur. Alanyazında araştırmanın sonucuyla benzerlik gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Gömleksiz ve Kılınc (2014) yaptıkları incelemede cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin İngilizce öz yeterlik algılarında anlamlı farklılığa rastlamamışlardır. Ancak Liu ve Liu (2024) tarafından yapılan öğrencilerin İngilizceye yönelik öz yeterlik algılarının cinsiyet değişkeni açısından incelendiği çalışmada kız öğrencilerin öz yeterlik algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın bir sebebi araştırmaların uygulandığı yerler arasındaki sosyal ve kültürel farklılıklar olabileceken bir diğer nedeni ise örneklem gruplarının yaş veya sınıf düzeyi açısından farklılık göstermesi olabilir.

Araştırmada cinsiyet değişkeninin İngilizce konuşma esnasında oluşan kaygı üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı fakat kız öğrencilerin İngilizce konuşma kaygılarının erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebi olarak, kız öğrencilerin İngilizce konuşma esnasında daha fazla heyecanlandığı, daha çekingen oldukları ve sonuç olarak İngilizce dersinde konuşma becerilerine bu durumun yansımalarının olabileceği ve dolayısıyla kaygı yaşadıkları öngörülebilir. Çakıcı'nın (2015) çalışmasına paralel olarak kız öğrencilerin konuşma kaygısını daha fazla yaşadıkları, erkek öğrencilerinse kaygıyla başa edebildikleri ve yabancı dilde konuşma becerisinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kendilerine daha fazla güvendikleri yorumu yapılabilir. Konuşma kaygısını en aza indirebilmek için konuşma etkinliklerine daha fazla zaman ayrılması ve İngilizce öğrenirken sadece okuma ve yazma becerilerine yönelik değil tüm becerilere eşit ağırlıkta yer verilmesi gerekir.

Araştırmada yaş değişkeninin, lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarında belirgin bir etkiye sahip olmadığı ancak yaş ilerledikçe genel olarak öz yeterlik algılarının arttığı gözlemlenmiştir. Yaş ilerledikçe ve her sene programda İngilizce dersinin yer alması sebebiyle öğrencilerin derse yönelik özgüvenlerinin yükseldiği görülmüştür. Yaş ilerledikçe kişilik oturmakta ve her bakımdan öz yeterlik algıları gelişmekte, bunun

sonucunda ise derslerde becerilere karşı gösterilen öz yeterliğin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada yaş değişkeninin İngilizce konuşma kaygısı üzerinde etkili olduğu ve özellikle 14 yaşındaki lise öğrencilerinin kaygı düzeylerinin 16 yaşındaki öğrencilerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lisenin ilk yılında öğrenim gören öğrencilerin İngilizce konuşma kaygıları, lisenin son yıllarında öğrenim gören öğrencilerin kaygılarından fazladır. Bu da lisenin ilk yılındaki İngilizce dersi öğretim programının hem içerik hem de kazanım açısından ortaöğretim programından daha yoğun olması ile açıklanabilir. Öğrencilerin lisenin ilk yılında İngilizceye karşı kaygılarının yüksek olması tahmin edilebilen bir durumdur ancak lise düzeyinde öğrenim görmeye alışan öğrencilerin yaşları ilerledikçe doğal olarak edindikleri deneyim ve beceriler sayesinde kaygı düzeylerinde bir azalma yaşanması olasıdır.

Araştırma sonuçlarına göre sınıf değişkeninin lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarında etkili olduğu; 12. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak sınıf düzeyi, lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygılarını etkilememektedir. Fakat lise öğrencilerinin 9. sınıftan 12. sınıfa doğru İngilizce konuşma kaygılarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Lisenin ilk yılı olan 9. sınıfta İngilizce öğretim programının bir önceki öğretim kademesine göre daha yoğun olması öğrencilerin 9. sınıfta İngilizce dersine ve konuşmaya olan kaygılarında artışa sebep olmuş olabilir. Bununla birlikte, lise son sınıf öğrencilerinin kaygısı okul derslerinden farklı olarak üniversite sınavına yönelik olmaya başlamaktadır. Bu sebeple 12. sınıf öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygıları diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere kıyasla daha düşüktür.

Araştırmada İngilizce konuşma pratiği yapma imkânının olup olmama durumunun lise öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik algılarını ve İngilizce konuşma kaygılarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, pratik imkânına sahip olan öğrencilerin öz yeterlik algılarının İngilizce pratik imkânı bulamayan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yani yabancı dil öğrenenler ne kadar çok İngilizce pratik yaparlarsa o kadar çok öz yeterlik algısına sahip olurlar. Benzer şekilde bu çalışmanın diğer bir sonucuna göre, lise öğrencilerinin pratik yapma imkânı ne kadar fazla ise konuşma esnasındaki kaygının da o derece de az olduğu sonucuna varılmıştır. İngilizce konuşma pratiğine harcanan zaman arttıkça İngilizce dersindeki başarı da buna paralel olarak artabilir. Dolayısıyla başarı puanları yükselen öğrencilerin

konuşmaya yönelik kaygıları da azalabilir. Tokur'un (2016) çalışmasında da olduğu gibi lise öğrencilerinin İngilizce konuşma kaygılarının İngilizce pratik yapma sıklığı değişkenine göre anlamlı farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Taşdemir (2018) de öz-yeterlik inançları ile İngilizce iletişim kurma istekliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

Bu araştırmadan çıkan sonuca göre, lise öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik algıları ile İngilizce konuşma kaygıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Literatürde bu iki değişken arasında farklı sonuçlar elde etmiş çalışmalar yer almaktadır. Bu araştırmanın sonucuna paralel olarak öz yeterlik ve kaygı arasında negatif yönde bir ilişkinin olduğunu belirten araştırmalar (Cheng, 2001; Erkan ve Saban, 2011; Mills ve ark., 2006; Noghabi, 2012; Tsai, 2013) yer almakla birlikte pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu iddia eden araştırmalar (Çubukçu, 2008; Orakçı ve ark., 2019; Tuncer ve Doğan, 2015) da bulunmaktadır. Kaygının kişiye sağladığı olumlu yanlar düşünüldüğünde (örneğin, kişinin kaygı düzeyi yüksekse daha fazla çalışması performansını olumlu etkileyebilir) öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasında pozitif bir ilişkinin olması beklenebilir. Brown (2000), kaygının öğrenmeyi kolaylaştırabileceğini ileri sürmektedir. Diğer yandan kaygının birey üzerinde oluşturduğu baskı, korku ve endişe performansına olumsuz şekilde yansiyabilir. Bu gibi durumlarda, öz yeterlik algısı ile İngilizce konuşma kaygısı arasında negatif bir ilişkinin olabileceği beklenir. El-Sakka (2016) yabancı dilde konuşma yeterliliği ile konuşma kaygısı arasında negatif bir ilişki olduğunu bulmuştur.

Öneriler

Lise öğrencilerinin İngilizce öz yeterlilik algılarını artırabilmek için öncelikle kendilerine pratik yapmalarını sağlamak gerekmektedir. Öğretmenler, öğrencilere kendilerini rahat hissettikleri güvenli gruplarda etkileşim kurmaları için daha fazla fırsat sağlayarak yardımcı olabilirler. Öğrenciler pratik yaptıkça İngilizceye olan kaygı düzeyleri de iyileşecektir. Ayrıca öğretmenler, tüm öğrencilerin derse katılım fırsatına sahip olmalarını sağlamak için çaba sarf etmelidir. Öz yeterlik algısını artırmaya yönelik yöntemler (örneğin, küçük başarılarla öğrencilerin özgüvenini desteklemek) ve konuşma kaygısını azaltıcı teknikler (örneğin, güvenli ve destekleyici bir öğrenme ortamı sağlamak) etkili bir dil öğrenme süreci için temel olabilir.

Bu araştırma lise öğrencilerinin İngilizce dil becerilerine yönelik öz yeterlik algıları ve konuşma esnasında oluşan kaygılarını incelemek amacı ile

yapılmıştır. Araştırmanın genellenabilirliğini artırmak için çalışma, çeşitli lise türlerinde ve farklı bölgelerde yürütülebilir. Ayrıca benzer bir araştırma, çeşitli örneklerle, farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrenciler ya da öğretmen adaylarıyla da yapılabilir.

Araştırma, iki ölçek kullanılarak gerçekleştirilen nicel bir araştırma deseninde tasarlanmıştır. Farklı bir araştırmada ders esnasında öğrenci ve öğretmen davranışlarını gözlemleyerek öğrencilerin konuşma esnasında oluşan kaygılarına neden olan ve öz yeterlik algılarını negatif olarak etkileyen etmenler ortaya konabilir.

Kaynakça

- Aktaş, T. ve İşigüzel, B. (2013). *Erken yaşlarda oyunlarla yabancı dil öğretimi kuram ve uygulama*. Nevşehir Üniversitesi Yayınları. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11457>
- Anyadubalu, C. C. (2010). Self-Efficacy, anxiety, and performance in the English language among middle-school students in English language program in Satri Si Suriyothai school, Bangkok. *International Journal of Human and Social Sciences*, 5(3), 193-198.
- Arslan, A. (2012). İlköğretim öğrencilerinin öz yeterlik inancı kaynaklarının öğrenme ve performansla ilgili öz yeterlik inancını yordama gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12, 1907-1920.
- Aydoğdu, Ç. (2014). *The relationship between foreign language learning anxiety, attitude toward English language, language learning strategies and foreign language achievement* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Aykol, N. (2017). *Lise öğrencilerinin yabancı dile yönelik kalıplaşmış düşünceleri ve yabancı dil öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Balcı, Ö. (2018). Zorunlu İngilizce hazırlık programının İngilizce öz-yeterlik algısına etkisinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 160-200. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.435624>
- Balemir, S. H. (2009). *The sources of foreign language speaking anxiety and the relationship between proficiency level and the degree of foreign language speaking anxiety* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bilkent Üniversitesi.
- Brady-Amoon, P. ve Fuertes, J. N. (2011). Self-efficacy, self-rated abilities, adjustment, and academic performance. *Journal of Counseling & Development*, 89(4), 431-438. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2011.tb02840.x>
- Brown, D. H. (2000). *Teaching by principles: An interactive approach to language Pedagogy* (2. baskı). Addison Wesley Longman Inc.
- Burgucu, A. (2011). *The role of motivation, attitude and anxiety in learning English as a foreign language* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9789756802748>
- Cheng, Y. S. (2001). Learners' beliefs and second language anxiety. *Concentric:*

- Studies in English Literature and Linguistics*, 27(2), 25-90.
- Cui, J. (2011). Research on high school students' English learning anxiety. *Journal of Language Teaching and Research*, 2(4), 875-880. <https://doi.org/10.4304/jltr.2.4.875-880>
- Çakıcı, D. (2015). Foreign language anxiety of prospective English language teachers. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8, 495-507.
- Çetintaş, R. ve Berkant, H. G. (2021). Lise öğrencilerinin İngilizceye yönelik öz yeterlik inançlarının ve yabancı dil öğrenme kaygılarının incelenmesi: Bir Anadolu Lisesi örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 1545-1571. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.928516>
- Çimen, S. (2011). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin İngilizceye yönelik tutum, İngilizce kaygısı ve öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.
- Çubukçu, F. (2008). A study on the correlation between self-efficacy and foreign language learning anxiety. *Journal of Theory and Practice in Education*, 4(1), 148-158.
- Duman, B., Göral, G. N. ve Bilgin, H. (2017). Üniversite öğrencilerinin sınıf ortamında yabancı dil konuşma kaygısı üzerine nitel bir çalışma. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 13-27.
- El-Sakka, S. M. F. (2016). Self-regulated strategy instruction for developing speaking proficiency and reducing speaking anxiety of Egyptian university students. *English Language Teaching*, 9(12), 22-33.
- Erkan, D. Y. ve Saban, A. I. (2011). Writing performance relative to writing apprehension, self efficacy in, writing and attitudes towards writing: a correlational study in Turkish tertiary level EFL. *The Asian EFL Journal Quarterly*, 13(1), 163-191.
- Gass, S. M. ve Selinker, L. (2008). *Second language acquisition*. Routledge.
- Gömleksiz, M. N. ve Kılınc, H. H. (2014). Lise 12. sınıf öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri. *Fırat University Journal of Social Sciences*, 24(2), 43-60. <https://doi.org/10.18069/fusbed.54896>
- Gülözer, A. (2010). *Farklı test formatları ile ölçülen yabancı dil başarısının öğrencilerin tutumları, kaygı düzeyleri ve öğrenme stilleri ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Hussain, M. A., Shahid, S. ve Zaman, A. (2011). Anxiety and attitude of secondary school students towards foreign language learning". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 583-590. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.279>
- İlbeği, A. S. ve Çeliköz, M. (2020). İngilizce hazırlık programına devam eden üniversite öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 14-34. <https://doi.org/10.21733/ibad.706057>
- Kanadlı, S. ve Bağçeci, B. (2015). Öğrencilerin İngilizce öz yeterlik inançlarının algılanan özerklik desteği açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 98-112.
- Karafil, B. ve Arı, A. (2016). Yükseköğretim İngilizce hazırlık sınıflarında güç paylaşım düzeyi ile öğrencilerin İngilizce öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 12-39.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kim, D. H., Wang, C., Ahn, H. S. ve Bong, M. (2015). English language learners'

- self-efficacy profiles and relationship with self-regulated learning strategies. *Learning and Individual Differences*, 38, 136-142. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.01.016>
- Kozikoğlu, İ. ve Kanat, F. (2018). Lise öğrencilerinin İngilizce dersine katılım durumlarının İngilizce dersine yönelik tutum ve İngilizce konuşma kaygısına göre yordanması. *Kastamonu Education Journal*, 26(5), 1643-1652. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2191>
- Köse, E. (2005). *The impact of dialogue journals on language anxiety and classroom affect* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bilkent Üniversitesi.
- Kurt, T. U. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenimine yönelik kaygı, öz-yeterlik ve başarı durumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Lian, L. H. ve Budin, M. B. (2014). Investigating the relationship between English language anxiety and the achievement of school based oral English test among Malaysian form four students. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 2(1), 67-79.
- Liu, H. J. ve Chen, C-W. (2015). A comparative study of foreign language anxiety and motivation of academic and vocational-track high school students. *English Language Teaching*, 8(3), 193-204. <https://doi.org/10.5539/elt.v8n3p193>
- Liu, M. ve Liu, J. (2024). Chinese high-performing university students' self-efficacy and self-pride in learning English as a foreign language. *Journal of Nusantara Studies (JONUS)*, 9(2), 420-440. <https://doi.org/10.24200/jonus.vol9iss2pp420-440>
- Luo, H. (2014). Foreign language speaking anxiety: A study of Chinese language learners. *Journal of the National Council of Less Commonly Taught Languages*, 15, 99-117.
- McLaren, N. ve Madrid, D. (2004). The foreign language curriculum. *TEFL in Primary Education*, 83, 144-176.
- Mills, N., Pajares, F. ve Herron, C. (2006). A reevaluation of the role of anxiety: self-efficacy, anxiety, and their relation to reading and listening proficiency. *Foreign Language Annals*, 39(2), 276-295. <https://doi.org/10.1111/j.1944-9720.2006.tb02266.x>
- Noghabi, S. R. (2012, 15-16 Kasım). *Foreign Language Classroom Anxiety, Academic Achievement and Self-Efficacy: Their Correlation toward Each other in Focus* [Konferans Sunumu]. International Conference" ICT for Language Learning, 5th Edition, Florence, İtalya. <https://europlan.pixel-online.org/news.php?id=97>
- Ocak, G. ve Akkaş, B. E. (2016). Öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ve İngilizce öz yeterlik inançlarının incelenmesi: Afyonkarahisar ili örneği. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 44(44), 91- 110. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.286488>
- Ocak, G., Küçükçınar, A. ve Karakuyu, A. (2022). Ortaokul Öğrencileri İçin İngilizce Dil Becerileri Öz Yeterlik Ölçeği geliştirme çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 1-36. <https://doi.org/10.14520/adusbd.1053460>
- Orakcı, Ş. (2018). İngilizce Konuşma Kaygısı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 1-18.

- <https://doi.org/10.29129/inujgse.375916>
- Orakcı, Ş., Aktan, O. ve Toraman, Ç. (2019). Lise öğrencilerinin İngilizce özerklik algısı, kaygısı ve özyeterlik inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 424-450. <https://doi.org/10.26466/opus.537460>
- Pallant, J. (2020). *SPSS kullanma kılavuzu: SPSS ile adım adım veri analizi*. (S. Balcı ve B. Ahi, Çev.). Anı Yayıncılık. (Orijinal çalışma 2001 yılında yayımlanmıştır)
- Rahimi, A. ve Abedini, A. (2009). The interface between EFL learners' self-efficacy concerning listening comprehension and listening proficiency. *Novitas-Royal*, 3(1), 14-28.
- Saleem, M., Ali, M. ve Ab Rashid, R. (2018). Saudi students' perceived self-efficacy and its relationship to their achievement in English language proficiency. *Arab World English Journal*, 9(2), 397-413. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol9no2.26>.
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (24. baskı). Yargı Yayınları.
- Sevimbay, A. (2016). *11. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları ve öz yeterlik inançları arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Shi, H. (2018). English language learners' strategy use and self-efficacy beliefs in English language learning. *Journal of International Students*, 8(2), 724-741. <https://doi.org/10.32674/jis.v8i2.101>
- Smith, B. ve Schroth, T. (2014). Anxiety in the foreign language classroom. *Academic Exchange Quarterly Winter*, 18(1), 1-6.
- Şener, S. (2018). Öğretmen adaylarının yabancı dil derslerinde İngilizce konuşma kaygıları ile ilgili algıları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 178-194. <https://doi.org/10.24315/trkefd.303860>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. baskı). Pearson.
- Taşdemir, H. (2018). *Exploring the relationship between high school students' willingness to communicate and their self-efficacy perceptions In Turkish EFL context* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çağ Üniversitesi.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Yargı Yayınları.
- Tokur, B. (2016). *Anadolu Lisesi öğrencilerinin yabancı dil kaygılarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Topçu, S. ve Güney, Y. E. (2023). Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin yetersizlik duygusu ve yabancı dil konuşma kaygısı arasındaki ilişki. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, 7(24), 353-361. <https://doi.org/10.31455/asya.1257340>
- Truong, T. N. N. ve Wang, C. (2019). Understanding Vietnamese college students' self-efficacy beliefs in learning English as a foreign language. *System*, 84, 123-132. <https://doi.org/10.1016/j.system.2019.06.007>
- Tsai, C. C. (2013). The impact of foreign language anxiety, test anxiety and self efficacy among senior high school students in Taiwan. *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 1(3), 1-17.
- Tuncer, M. ve Akmençe, A. E. (2019). Yabancı dile yönelik kaygı, öz yeterlik ve

- tutum arasındaki ilişkiler. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(3), 1-13. <https://doi.org/10.33907/turkjes.567044>
- Tuncer, M. ve Tanaş, R. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 222-232. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.128>
- Tuncer, M. ve Doğan, Y. (2016). Relationships among foreign language anxiety, academic self-efficacy beliefs and metacognitive awareness: A structural equation modelling. *International Journal of Learning and Development*, 6(2), 31-41. <https://doi.org/10.5296/ijld.v6i2.9519>
- Wang, C. H., Harrison, J., Cardullo, V. ve Xi, L. (2018). Exploring the relationship among international students' English self-efficacy, using English to learn self-efficacy, and academic self-efficacy. *Journal of International Students*, 8(1), 233-250. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1134299>
- Wilson, S. T. (2006). *Anxiety in learning English as a foreign language: Its associations with student variables, with oral proficiency, and with performance on an oral test* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Universidad de Granada.
- Xu, M., Wang, C., Chen, X., Sun, T. ve Ma, X. (2022). Improving self-efficacy beliefs and English language proficiency through a summer intensive program. *System*, 107, 102797. <https://doi.org/10.1016/j.system.2022.102797>
- Yaman, H. ve Sofu, M. S. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 41-50.
- Yanar, B. H. ve Bümen, N. T. (2012). İngilizce ile ilgili öz yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 97-110.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zorlu, S. ve Ünver, G. (2022). Predictive roles of self-regulatory learning strategies and self-efficacy beliefs on English language learning achievement. *Turkish Journal of Education*, 11(2), 74-92. <https://doi.org/10.19128/turje.841709>